

Előfizetési ár:

Egész évre 4 frt.
Félévre 2 frt.

Hirdetések soronként 10 kr.

Mindennemű közlemények a szerkesztőhöz intézendők.

12-dik sz.

Megjelen minden hó 1-én és 15-ikén.

Megrendelhető minden pósta-hivatalnál és a szerkesztőségénél R.-Palotán vagy Budapesten az állatorvosi tanintézetben.

MÁSODIK ÉVFOLYAM.

VETERINARIUS

állatgyógyászati, állategészségügyi, tenyésztési s állattartási szakközlöny.

Felelős szerkesztő és tulajdonos: **Nádaskay Béla**, tr; társszerkesztő: **Varga Ferencz**, tnr;
főmunkatárs: **Krausz Károly**, tanár segéd..

Tartalom : Folytatás a hússzemlérlől. Dr. Nádaskay. — Új patkolási mód az átható szarurepedésnél. Schwenszky. — A gyakorlat köréből. Kohn Illés. — A lázas betegségek gyógykezeléséhez. Krausz Károly. — Különfélék. Kérdések, feleletek. — Szerkesztői üzenetek.

T. cz. olvasóinkhoz.

Lapunk jelen számával féléves pályafutását végzi. Önöknek mint szaktársainknak, de meg a művelt gazdaközönségnek is fölösleges volna az állatorvosi tudomány fontos, szükséges és hasznos voltát hosszasan bizonyítani; úgy nem különbben mindannyiunk által ismertek a hiányok, melyeknek elmozdítása közös ohaj s így eltávolításuk is közös erővel kell hogy eszközöltessék. Szerény igényekkel, de dús jó akarattal fogtunk az uttöréshez s szaktársaink támogatása lehetővé tette, hogy ez évben akadálytalanul haladhatunk tovább. Mindazokat, kik lapunk irányával, tartalmával meg vannak elégedve, kérjük hogybennünket a már megkezdett ut egyengetésében úgy szellemileg mint anyagilag továbbra is támogatni sziveskedjenek, s lapunkat ismerőseik — különösen a szaktársak — körében terjeszszék; mert a célt melyet lapunk első számában jeleztünk csak úgyérhetjük el, ha egyesült erővel működünk annak elérésén.— A kiadó hivatal teljes számú példányokkal — Januártól-Juliusig — még rendelkezik. Az előfizetési ár lapunk homlokán olvasható.

A szerkesztőség.

Folytatás a hússzemlérlől.

Mielőtt az állatok belső megvizsgálására térnénk át megkell említenünk azt, hogy némely mészáros a végre, hogy a hús, kivált sovány marhából véve, jobban nézzen ki, zsidúsabbnak, lazábbnak lássék, feldarabolás előtt fel szokta fujni az állat bőrét (kivéve disznóét); ezen fogás által, melyet fuvó segítségével visznek véghez, a levegő a kötőszövet alá hatol s a húsnak lágyabb, jobb kinézést kölcsönöz; főzés után azonban, a levegő eltávolodása következtében, összehad s asszott sovány voltát elárulja.

Némelyek még az élő állaton is felfújnak bizonyos részleteket mint pl. ökrökön, borjúkon és juhokon a herezacskót, hogy ez által kövőbbnek lássék az állat, mint a milyen valóban.

Hogy ezen fogásokat, miután a fogyasztó közönség sőt a vizsgálónak is félrevezetésére (tehát csalásra) szogálnak, meg kell tiltani sőt büntetéssel terhelni, — elég világos.

A mészárosok, mint tudjuk, nem bonczítani szabályok szerint *) járnak el működésükben; ennél fogva az egyes részek vizsgálása sem eszközölhető szabályosan. Szükséges tehát, hogy a husvizsgálattal megbizott megösmersedjék az illető mészárosok eljárási módjával; a mi különben, noha egyes vidékeken változó, mégsem nagyon tér el egymástól.

Átalánosságban megjegyzendő, hogy a husvizsgálónak igen szemesnek kell lennie s gyakorlottnak a rendellenességek hirtelen felismerésében, mert a mészárosok előforduló változásokat nagyon ügyesen eltudnak palástolni sőt egész kóros részeket igen gyorsan el is tudnak tüntetni. Leginkább arra ügyeljen a vizsgáló, valjon valamely szerv nem lobos-e? nincs-e megkeményedve, összenöve, vagy elgenyedve, vagy más módon a rendes állapottól eltérve.

A nagy vágó-marhával a levágás után leginkább következőképen járnak el, u. m. legelőbb a fejről fejtik le a bőrt, a szarvakat is ehhez csapván; ezután a nyelvet a gégevel kiveszik és félre teszik, s csak erre fognak a többi test lebőrözéséhez, mi ha megtörtént s a légső és a bárzsing a mellkas bejáratáig felszabadított, — a testet felnyegyedelik és pedig oly módon, hogy, a mint az állat bal oldalán (a gyomrok miatt) fekszik, a felül lévő jobb oldalon a taglóval átvágják egyrészt a bordákat — a 7 — 8-iktól — a fűrészfém alatti vonalban, az említett bordák irányában a hátgerinczet s a hasizmokat haránt átmetszelve; a szegycsontot pedig a közép vonalban ketté választatják; ezt a jobb mellső végtaggal, — hozzá vévén még a nyakcsigolyák.

*) Lásd: Dr. Nádaskay: A házi állatok leiró boncztanának kézikönyve. "Függelék: Bonczolási eljárás a nagyobb házi állatoknál"

hosszában szétválasztott nyaknak és a fejnek is illető felét, egy negyedben hagyják, míg a másik negyedet a baloldali mellkasrészlet az illető csigolyákkal, a szegycsonttal, nyak és fej felével, s a bal mellső végtag képezi; a törzsnek hátsó fele a hátsó végtagokkal az Achilles inakon felakasztva ismét két félre osztatik; a medenczét ugyanis előbb a fan-ülcsonti egyesülésen (symphysis pubo-ischiadica) szétválasztván, miután még a medencze ürében helyezett szerveket kivették, a veséket s bélfodri gyökereket is eltávolították (a nagy edényekkel együtt),— a hátgerincz a farktöve mellől kezdve a középvonalban taglóval szétvágatik s képeztetik a hátsó két negyed.

Mielőtt a hátsó fél felakasztatnék, a belek s a négy gyomor vétetnek ki, úgy szintén a máj, melyről az epeholyag kiürítés végett leválasztatik.

Midőn a negyedek már a szegen függenek, vagy néha előbb is, a mell- és a hashártyát kézzel levonják.

A szétदारabolás ily módon s egyidejűleg több egyén hozzájárultával történvén, könnyen belátható, hogy csak a legnagyobb figyelem mellett lehet a talán jelenlevő kóros változásokat észrevenni. Az agy megvizsgálása, a fejnek durva szétbontása miatt csak úgy lehetséges, ha ezt határozottan megtiltva, fűrészfűrével nyitattjuk fel a koponyát. Figyelemmel kell lenni a légcső felszabadításánál, melyet egyszerűen felszokták helyzetéből szakítani, hasonlóképpen a mellhártya leszakításánál is, mert az u. nev. *Gyöngykórnál* előforduló újképletek és csomók ha kevesebb van jelen olyankor igen könnyen eltávolíthatók; hasonlóképpen vigyázni kell a medencze felnyitása előtt midőn a közelítő izmokat választják szét fanciesonti eredési pontjukon; ezt ugyanis kivált sertésnél oly ügyesen tudják tenni hogy majdnem tisztán csak az inrészlet látható; ha már most pl. disznóban csak kevés a borsóka, a midőn többnyire éppen e helyen fordul elő, — akkor annak az eltitkolása igen könnyen megtörténhet s kis felületesség mellett könnyen egészségesnek ítélnék olyat is, melynek sonkája teli van a borsókával. A bélfodor és a gyomrok kivevésénél szintén különösen gyöngykór-termékekre s tályogokra kell figyelmünket fordítani; a gyomrokon ugyanis az eledellel felvett hegyes idegen testek körülirt lobosodást és genyrtályogot okozhatnak. A hasüri zsigerek kivételénél még a májra kell nagyobb figyelmet fordítani, mint a mely szerv leggyakrabban található kórosan elváltozva; úgy, hogy kivált idős állatoknál alig 10% bir egészséges májjal; hogy ezen szerv a külön nemű állatoknál a különféle élődiék által van igen gyakran fertőzve, — azt alig kell kiemelnünk.

A mellkas felnyitása alkalmánál ismét különösen disznóknál vigyázni kell; a menyiben a borsókás állatnál a szegycsontot a hentesek nagy vigyázattal épen a középvonalban választják ketté, nehogy a rajta eredő mellizmok húsát sértés s ezáltal tán a borsóka jelenlétét felfedjék. A mellhártyának megtekintését s a tüdők megvizsgálását soha sem szabadna elmulasztani, kivált a gyöngykórra való tekintetből; nem szabad azonban a külön szerveknek egymással lob következtében történt kóros összenövésénél látható termé-

keket, melyek majd hártás majd szálás jellegűek, amazok sárgás-fehér színezetűek, emezek néha egészen vörösek, — a gyöngykór-termékekkel felcserélni; hasonlóképpen meg kell emlékeznünk arról, hogy a mellhártyán kivált hizlalt állatoknál, csapszerű nyúlványok szoktak előfordulni, melyek gyakran hólyagszerűen végződnek és zsiradékkal telvék; ilyen képletek buja sejtszaporulat folytán jönnek létre s fejlődésük nyomozható is; nem kell tehát azokat kóros termékeknek tekinteni.

Ezen csak futólagos észrevételek szolgáljanak ujjmutatásul arra, hogy miként kell a húsvizsgálónak figyelmét gyorsan irányozni és minden előfordulót gyorsan felismerni, hogy se meg ne csalassék se ő maga ne csalódjék. A kóros változásokat egyes betegségeknek a kórboncztan tanítja; s miután itt nem terjeszkedhetünk ki azoknak oly bő leírására, mint azt szakférfiaknak tudni szükséges, — egyenesen a kórboncztanra utalunk, melyben a húsvizsgálónak tájékozottnak kell lenni. Hogy azonban tisztelt olvasóink közül azok is, kik nem szakemberek, nyerhessenek e téren némi tájékozottságot, tán nem lesz felesleges ha jövő értekezésünkben a lényegesebb kórformákat rövideden körvonalazni fogjuk. Jelen alkalommal még a hosszabb időre eltétetni szokott hús- és húskészítési czikkekről kívánok némelyeket a következőkben megjegyezni.

A húsvizsgáló figyelmének azon előforduló csalásokra is ki kell terjeszkednie, melyek a már rothadnak induló sötét beteg marhából származó hússal a sózás és felfüstölés által vitetik véghez; mert igen természetes, hogy az elnem árusított, tehát megmaradt húst az illető árus nem hajlandó kárba veszni hagyni, ha mindjárt, kivált nyári időben, a hús már rothadásnak indult is. Az ilyen húst besózzák s aztán felfüstölik, kivált a disznóhúst, s ez által leplezik el annak silányabb sötét árnyalatát. Hogy az ilyen hús belseje nem lesz oly szép piros kinézésű, mint a frissen besózott, az természetes; hanem szentes sárgás, nyálkás sötét még zöldes színezetű is eligen gyakran fog találtatni; az ilyen húst ize szintén elfogja árulni.

Hogy kivált nagy városokban mennyi csalást követnek el ily módon a megromlott sötét beteg állatokból vett hússal a közegészség ártalmára, a felől mindenki meggyőződhetik, ha figyelemre méltatva fáradságot vesz magának kissé kutatólódni. Pedig az ilyen módon elkövetett csalásokat kétszeres szigorral kellene büntetni, mert kivált nem szakértőnek nehezebb azokat felismerni; de megakadályozni is bajosabb; e tekintetben a legszigorúbb ellenőrzést csak oly módon lehetne támogatni, hogy a húsnak sózását és füstölését csak bizonyos (a hűvös, hideg) időszakokra kellene megengedni s azt is csak külön engedélylyel ellátott árusoknak és meghatározott helyeken; e mellett nyers hús és elkészített hús egyidejűleg árulását egészen meg kellene tiltani.

Ha már a húsnak ily egyszerű elkészítése által oly csalások lehetségesek és elis követetnek, mennyivel inkább lehetségesek azok mesterségesebb készítési módok által milyenek pl. a különféle kolbász nemek készítésénél gyakoroltatnak.

Eltekintve attól, hogy az üzletileges kalbász készítésénél mily *csékély tisztaság* uralkodik, csak arra utalunk, mennyi csalás követtetik el az által, hogy a kalbász készítésre rothadó, több napról vagy tán egész hétről összegyűlt vér, megmaradt s rothadásnak indult hus, — undorító fogyasztásra nem alkalmas, mert élvezhetlen testrészek vétetnek. Ha e mellett figyelembe vesszük, hogy fris húsból és jól készített kalbász is nyáron csak 24 óráig télen pedig legfeljebb egy hétig tartható, könnyen megérthető, miként lehetnek kalbász élvezetének (az u. n. kalbász mérég által) még halálos következményei is, a mily eset nem egy fordult már elő. Ezen szempontból tehát különösen az u. n. véres hurka készítése nyári időben egészen betiltandó volna, hasonlóképen az ilyenmü füstölt hurkák árulása. Nem hangsúlyozhatjuk eléggé, hogy mennyire szükséges az ilyenmü czikkek készítésénél gyakorlandó legszigorúbb ellenőrzés, kiváltképen arra nézve, hogy ne használtassék állott, több napról összegyűjtött vér, s hogy az elegendő mennyiségben hozzátett só és fűszereken kívül más anyagok pl. apróra vágott kenyér vagy zsemle ne használtassék, mert ez utóbbi gyorsan savanyodva, előmozdítja az u. n. kalbázmérég kifejlődését, a mi tulajdonképen igen mérgező hatású egy *zsirsav*.

A *májás hurka* készítésénél sem igen járnak el lelkiismeretesebben a hentesek, mert igen gyakran használják fel arra a borsókás, mételyes, genyályogokat rejtő és megkeményedett májakat is. Ezen visszaéléseket csakis a marha *vágásánál* gyakorolt szigorú ellenőrzés gátolhatja meg. Még a *fokhagymás* kalbászról kell megemlékeznünk, mint a mely legalkalmasabb arra, hogy a legrosszabb hús is értékesítsék bennök ; a fokhagyma ugyanis szaga és ize által minden más kellemetlen szagot s izt palástol, úgy hogy a legkivetni valóbb hús is feldolgozható belé. Ilyenmü kalbászok készítése kiválóan ellenőrzendő.

A kalbászokra vonatkozólag még inkább kell hangsúlyoznunk a fennebb, a beszózásnál mondott intézkedések szükségességét. _____ *Dr. Nádaskay.*

Új patkolási mód az átható szarurepedésnél.

Ismeretes hogy átható szarurepedés alatt a patának azon kóros állapotát értjük melynél a szarufal egész vastagságán keresztül repedt.

Ezen szarurepedés többnyire ferde, szűkült, vagy törékeny patával párosulva, előfordul továbbá vérfolt, pártatiprás, pataporczsipoly és végre rokkant pata következtében is.

Miután átható szarurepedés folytán az állat szolgálat képtelenné válik, és értékéből tetemesen veszít, ennél fogva már rég óta számos az állatorvoslással foglalkozó szakértő azon törekedett, hogy az állatot minél gyorsabban szolgálat képessé tehessék.

Ezen cél elérésére különféle patkolási módok és eszközök ajánlottak és használtak még ma is. Igy:

Hartmann a dresdai állatgyógyintézet patkolástan előadója azt állítja, hogy átható szarurepedésnél egy vasle-

mez, mely négy fa-sróffal a repedésen harántul a szarufalra erősítettik, (a sróf helyét a szarufalban fúróval fúrja,) a repedt helyen a hordozószerűnek 3—4 mm.-nyi alább faragása s a patkó azon részén jobbra és balra egy egy kápa készítése elegendő arra, hogy lépés alkalmával a repedt szaru ne tágulhasson, és az ujonnan utánpótoltt szarurészt a további repedéstől megóvjá.

Mayer a stuttgarti állatgyógyintézet patkolástan előadója, ugyan ezen cél elérésére egy eszközt használ, mely két darab vasból és egy csavarból (sróf) áll, a vasak egyik vége horog szerűen a másik vége szögletbe van görbitve, az első a szarufalba kapaszkodik (mely vésővel beeresztetik a szarufalba) az utóbbin pedig lyukkal ellátva a csavar megy keresztül, miáltal a repedt szaru összehúzása eszközöltetik.

Dominik a berlini állatgyógyintézet patkolástan előadója az eddig említettektől csak annyiban tér el, a meny nyiben ő az átható szarurepedésnél két vasszegecskét a megrepedt szaruszélén harántul bele éget, s ezeket ott megerősíti, hogy azáltal a repedt szaruszélék mozgása megakadályoztassék.

Wolf a budapesti állatorvosi tanintézetnek volt patkolástan előadója, a fentebbiek nézetétől eltérőleg abból a szempontból indult ki, hogy a szarurepedés helyre állítására oly patkót kell készíteni, mely által a szarufal legkevésbé se sértessék meg, s a repedt helyen a kitágulás mégis megakadályoztassék; ezen cél elérésére ő egy körkápás patkót konstruált és használt.

Ezen körkápás patkó a pata hordozószélének köröskörül megfelel, mindkét patkószár két szeglyukkal bír, melyek a sarkfalba esnek, kápája az egyik oldalfaltól egész a másik oldalfalig terjed, melynek magassága 2 1/2 cmt.-nyi, vastagsága pedig 2—3 mm.-nyi; ezen körkápa a szarufalhoz pontosan hozzá illesztetik azon célból, hogy a megrepedt szarufalat összetartsa.

Azon kívül számtalan más patkolási módot észleltem, melyek szarurepedésnél alkalmaztatnak, de azok eredménytelen voltak miatt tüzetesebb leírást nem érdemelnek.

A budapesti állatorvosi tanintézet patkoldáján *Wolf* halála után (t. i. 1873-tól egész 1875-ig) hegyfali repedésnél az általa ajánlott körkápás patkót alkalmaztuk, oldal és sarkfali repedésnél pedig könyök patkót, vagy oldalkörmös patkót használtunk.

Az említett patkók legpontosabb alkalmazása és a repedés gyógyítása daczára, a gyógyulás csak hónapok leteltével állott be, azonban sok esetben a legkedvezőbb körülmények közt sem lehetett gyógyulást bevárni, hanem a tulajdonosok kénytelenek voltak állatjaikat a bécsi mészárosnak eladni, vagy kiirtatni. Ezen kedvezőtlen kimenetelnek enyhítése végett a fentebb leirt patkolási és gyógykezelési eljárásokat többször átvizsgálván azon alapelv igazságára s követésének üdvös voltára jutottunk, mely szerint: minden betegség gyógyításánál legelső feladatunk az okot eltávolítani és távol is tartani.

Tekintetbe vevén pedig a szarurepedés előidéző okait, valamint a pata működését, s ismét megbírálván fentebb említett patkolási eljárásokat kérjük hogy a Hartmann, Mayer, Dominik és Wolf által, a szarurepedésnél ajánlott patkolási eljárás arra volt-e czélozva, hogy az elő idéző okot eltávolítsa, s a pata kitágulását előmozdítsa? Nézetünk szerint nem; hanem céljuk az volt, csak az lehetett, hogy helybeli rögzítést eszközöljenek, különben ők a patkolástan azon szabályain is átléptek melyek szerint a patkolásnak és minden pata-betegség gyógyításának oly formán kell alkalmaztatnia, hogy a szarurészek (nevezetesen a szarufal) lehető legkevesebb sértést szenvedjenek. A Hartmann, Mayer és Dominik-féle patkolási eljárás pedig feltűnő szarufal sértésekkel jár, az első a szarufalat fúrja, a második vésővel rongálja, a harmadik pedig égeti.

A budapesti állatorvosi tanintézet patkoldóján évenként 4—5 ezer ló vasaltatik melyek közt $\frac{7}{10}$ rész beteg patával van ellátva, ezek közt ismét legalább $\frac{1}{4}$ rész szarurepedéssel szenved, s ezek az eddigi eljárásoktól elütően s tudtunk szerint eddig csak általunk kivitt következő módon vasaltatnak és gyógykezeltetnek. Hogy ha átható hegyfali szarurepedéssel van dolgunk, akkor egy-két napig felpuhíttatjuk a szarurészt s az után a megrepedt helyen a szaruszéleket hasgatókéssel (Reisser) faragjuk le, hogy a belé szorult húsfali rész szabaddá tétessék; a pártától mintegy 2 $\frac{1}{2}$ centim.-nyivel alább egy félholdalaku kimetszést készítünk és a pártától egész a kimetszésig a szarurészt egész a húsos falig forgácsonként távolítjuk el.

Ezek után lefaragjuk a pata hordozószelét, mely alkalommal ez, a hegyfal táján a repedt helyen 2—3 mm. Nyível alább faragtatik azon czélból, hogy a hegyfal hordozószéle a testsúlyt ne hordja, nem különben a sarkfalak is lefaragtatnak azért, hogy a nyír szabaddá tétessék; ezek után vagy egy egyszerű csukott patkó három kapával (egy a közepén, kettő a repedés mellé) készíttetik, vagy egy Wolf-féle körkápás patkó alkalmaztatik melyre heveder lesz forrasztva.

A körkápás patkóra azért kell hevedert forrasztani, mivel a nélkül a kápa csak egynehány napig tartja össze a repedett szarufalat, azután a patának sarktáján összébb húzódik, minél fogva a kápa a szarufaltól eláll.

A patkó felverése előtt a szarunyír középső barázdájába egy kóczhengert (mely a heveder szélességének megfelelő) szoktunk ragtapaszszal bekenve bele illeszteni, s nem ritkán az oldalsó nyírbarázdákba is teszünk kóczhengert azon czélből, hogy a vasheveder a nyírra közvetlen nyomást ne gyakoroljon, és szaruját ne rongálja. A patkó heveder úgy igazíttatik, hogy ha ráfektetjük az ily patkót a pata hordozószéleire, s hüvelyk ujjainkkal a hevedert a kipárnázott nyírra szorítjuk, akkor a patkószár és sarkfalak közt körülbelül egy centim.-nyi üres tér marad; azután a patkót rendesen felverjük, s midőn az állat arra a végtagjára a testsúlyát átteszi, azt látjuk, hogy a patkószár és sarkfalak közt még akkor is 4—5 mm.-nyi üres tér létezik, melynek folytán a nyír minden lépésnél nyomásnak van kitéve, s ezen

nyomás által napról napra széjelebb nyomatik a pata szarutokja, a repedett helyen pedig azt vesszük észre, hogy az utánpótoltt szarurész ép állapotban megmaradt.

A patkó felverése után a repedt helyen a lemeztele-nített húsrészt olajos kóczhengerrel és szalaggal kötjük be és vérzési esetben Villat oldatot használunk olaj helyett.

Ha a lemeztele-nített húsrészekben a hegyszaru anynyira képződött, hogy ezeknek kidúrodását vissza tartani képes, akkor a bekötést kihagyjuk, a kifaragott helyet pedig vagy ragtapaszszal, vagy közönséges fagygyuval kitöltjük; az utóbbit inkább pártoljuk mivel különféle folyadékok behatolását, valamint az illető rész túlságos kiszáradását távol tartja, s az ujonnon képződött szarurészt kellően átpuhítja és ruganyossan fenntartja.

A csukott patkóval való vasalást 2—3 hónapig használjuk, mely idő alatt az állatok szolgálatra használhatók, s ha a repedt helyen 4—5 centim.-nyire új szaru képződött, akkor egy közönséges patkót alkalmazunk, hogy a nyír szaruja kellően kifejlődhessék, azután ha szükséges ismét a csukott patkót vesszük elő. Az oldalfali és sarkfali repedésnél szintén csukott patkót használunk épen úgy mint az előbbinél; a faragás oly formán történik: hogy a repedéstől egész a sarkszögig a hordozószelt lefaragjuk, a repedési széleket szabályszerűen kifaragjuk és azután bekötjük mint az előbbinél.

Volt egynehány oly esetünk is, a hol a szarurepedés kifaragását a tulajdonosok nem engedték meg, mivel lovakat eladni szándékoztak, s ilyenkor daczára annak hogy átható repedés volt és a megrepedt helyen minden lépésnél a vér kifolyt, nem tehetünk egyebet mint egy csukott patkót alkalmazni, miáltal a szarutok széjjel, a repedés pedig összébb nyomatott. Ezen állatok sántítottak még 6—8 napig, a tulajdonosok tudadni rajtuk nem tudtak, folyton szolgáltra használták, s mégis meglepetésünkre a következő patkolásnál azt láttuk, hogy a pártán ép szaru pótlódik utánna; tehát ismét csak csukott patkót alkalmaztunk, s ennek 2—3 szőri alkalmazása után épen úgy javult a baj, mint ha szabályszerű gyógykezelést alkalmaztunk volna.

Ilyen eljárást követtünk azután több ízben is, és mondhatjuk igen jó eredménnyel, melyről több szakértőnek volt alkalma meggyőződni; kivéve azon eseteket, hol az állat igen öreg volt s pataporczai már csontosodásnak indultak, továbbá rokkant patánál, hol a szaruképző részek kóros állapotuk miatt oly szaruanyagot készítenek, mely nagy hajlammal bír a repedésre és kitöredezésre, végre midőn a szarurepedési helyen csontujképlet fejlődött, melyen semmi féle gyógymód vagy patkolás által segíteni nem lehet.

Ellenben oly átható szarurepedésnél, mely ferdepata, vagy szükült, és törekeny patával párosulva fordul elő, továbbá vérfolt, pártatiprás, pataporczsipoly által előidézett repedés is, ha az állat fiatal és a szaruképző részek nem nagy mérvben roncsolvák, a gyógyulás biztos, hogy ha a csukottpatkót a fentebb leirt szabály szerint használjuk; de még öregállatoknál és rokkant patával párosult repedéseknél is, a csukott patkóvali vasalás által legalább any-

nyi célzt érünk el, hogy az állatok szolgálat képessé lesznek és az utánpótlott szaru nem reped oly könnyen.

Schwenszky.

A gyakorlat köréből.

Azon állati betegségek között, melyeknek körterménye más állatokra átvive fertőző hatással bír, — kiváló figyelmet érdemel az önkényt csakis a lónemnél kifejlődő takonykór.

Noha e sajátságos kórról már szakavatottabb pályatársak s más az állatorvoslás terén tett buvárlataik által világhírűvé lett auctoritások sokat irtak, talán még sem lesz felesleges, már azért is, a következő esetet leírni, hogy a fiatalabb pályatársak, — kiknek még nem volt alkalmuk e pusztító kórt a gyakorlatban oly bőven észlelhetni, — figyelmeztetésére szolgáljon az iránt hogy milyen ovatosnak kell lenni eme kór meghatározásánál. Világítsa ezt a következő eset: 1874 nyarán egy csatószegei lakos elvitt, magával, a vidéken ösvásárolt 3 drb. 3 éves csikóinak — két szürke és egy pejnek gyógykezelése végett, melyek az ő állítása szerint már több hét óta szenvedtek orrfolyásban.

Eme csikók mindegyike a hosszas betegeskedés következtében rossz tápállapotban volt és az *orrból kifolyó váladék* minőségéből valamint a többi körjelekből kétes orrfolyást constatálva a gyógykezelést is e szerint fogantatosítottam; sikerült hat heti gyógykezelés után a csikókat egészen meggyógyítani.

1876. tavaszán a pej csikót eladta egy Kászton-Jakabfalvi embernek, ki az ottani fürdőről borvizet (savanyviz) hordott K. Vásárhelyre, hol collegám a csikót, mint kétes orrfolyásban szenvedőt leakarta záratni és csak a tulajdonos kérésére, — a visszkereset megindíthatása végett bocsátotta el haza. A tulajdonos, hazaérkezve felkereste az eladót és vele együtt a csikót hozzám vezették hogy maguknak a betegség felől felvilágosítást szerezzenek. Ez 1876. május 16-án volt.

Az elém vezetett állat egy 5 éves, 14 marok magas jól táplált, jegy és bélyegtelen pej színű kancza, szőre fénylő, — a megdagadt állalatti mirigyek részint érzékenyek és mozgathatók részint pedig nem; — a bő piszkos fehér színű orrváladék pörk módjára az orrczimpákhoz tapadva, az orrüregek szemmel látható takhártyái halvány színűek, hálószerűen koczkáztak, de sem itt sem pedig a bevezetett mutató ujjal megtapintott felebb fekvő részekben a takonykórt jellegző gümő forma emelkedéseket avagy fekélyeket nem lehet észlelni.

De miután ezen állat most már másodszor volt e betegségben és gyaníthatólag az orrür szemmel nem látható és ujjal nem vizsgálható részeiben már lehettek takonygümők — az állatot 15 napi rendőri zár alá helyeztem, de nem gyógykezelttem.

Ez időtájt Csatószegezen (állami tenyészmén állomás) több takonykóros eset fordulván elő, e miatt a község egész loállományát egy hónapon keresztül minden héten egyszer

megvizsgáltam. E vizsgálatok egyikén — május 30-án — a Sepszi Szt. Györgyi méntelep főállatorvosa Császka Lipót ur is jelenlétén, a lezárt kanczát is előveztettem s azt következően találtuk: az állalatti mirigyek daganata eloszolva, a hálószerű takhártya felhám helyett sima rozsaszinpiros felület és a bő piszkosfehér színű orrváladék helyett csak csekély mennyiségben elválasztott tiszta átlátszó egészen rendes orrváladékot mutatott.

Ekkor idősebb, tapasztaltabb és szakavatottabb pályatársam tanácsára és saját meggyőződésem folytán a szóban forgó kanczát a zár alul felmentve, egészségi állapotát igazoló hivatalos bizonyítványt állítottam ki; tulajdonosa pedig ismét fuvarozásra használta a kanczát; egész Augustus 27-ig, mely napon Kászton-Jakabfalva község loállományát vizsgálva a kancza harmadszor is elém került; de már ekkor a május 15-én észlelt tünetek mellett, melyek csak egyes jól körülírt helyekre szorítkoztak, más egész köleskása nagyságu emelkedések voltak láthatók és a meddig az uj csak felért érezhetők is; a kifolyás inkább zöldessárga és az általános tápállapot rossz. Ekkor az állatot ismét rendőri zár alá helyeztem és Szeptember 11-én pedig mint tökéletes takonykórost ki kellett irtatni.

A bonczolásból kitűnt hogy a rostacsont és az orrkagylók csont lemezei genyedésbe, az orrsővény legfelső része átfurva voltak és a tüdők felső felszine borsó egész mogyoró nagyságu emelkedésekkel behintvék, melyek egy némelyike sárgás színű laza össze állásu, mások pedig megsűrűsödött genyhez hasonló piszkosfehéres színű körterményt tartalmaztak.

Most már az a kérdés: vajjon a május 15-én észlelt tünetek az imént leirt bonczlel étkor talált kórbonczai változásoknak előzménye avagy szüleménye volt-e ?

Semmer, a Dorpáti állatgyógyintézet tanára az „Oester. Monats. für Thierheilkunde” című szaklap mult 1877. évi Marczius 1-én megjelent 3-ik számában többek közt azt bizonyítja, hogy — a mit tapasztalat is számtalanszor igazol — több hónapig is rejlik a betegség csirája némely ló testében, mint ezt mezőhegyesen minden évben tapasztalni lehet.

Kohn Illés.

A lázas betegségek gyógykezeléséhez.

Ismeretes, hogy a láz azon foka melynél a hőmérsék +41° C-tól +42° C. felé tartósan emelkedik s házi állatoknál is absolute halálos. A hő emelkedésnek a végbélben való mérése azonban nem csak kór ismei és jóslati szempontból fontos, hanem fontos azért is, mert a legerélyesebb láz-ellenes kezelés megkezdésére már a 41° C. hő ujjmutatást képez; mindazon szer és eljárás pedig mely ez állapot javítását eszközölni képes, joggal halál-elodázónak tekinthető.

Azon gyógyszerek melyek embereknél egyáltalán mint lázellenesek üdvösen hatnak, egyes állatnemeknél gyakran nem hatnak így, sőt olykor hatásuk a különféle állatok szerint egészen ellenkező. Így pl. mig lónál az eczetsavas szu-

nyal (Morph. acet.) bőr alá fecskendezve a hőmérséket — ideges izgatottság tünetei mellett — fokozza, addig pl. kutyánál ugyanezen szer aránylagos adagban is, a hőmérséket sokszor + 5° -kal alább szállítja s ezen fokon tartósan (3 napig is) megtartja. Épigy a Veratrin és más szerek is. Ezen állatnemenél (a lónál) leghatékonyabb hűtő illetőleg lob és láz ellenes szer a *fris lég és a hideg víz*, utóbbi mint ital, csőre és mosás, mint leöntözés és borogatás s végre még mint nedves beburkolás.

Támaszkodva számos tapasztalásainkra, melyeket részben a Zürichi állatgyógyintézet kórodáin és a katonaság lóvainál részben a magán gyakorlatban szereztünk, a nedves beburkolásnak a legtöbb lázas bajnál igen nagy és pedig jótékony hatást tulajdonítunk, s ilyen hatást tulajdonítanak mindazon állatorvosok, kik betegeiknél azt alkalmazták.

A mi a nedves beburkolásnál az eljárást illeti, az következő:

Nagyobb vászon kendő vagy lepedő hideg vízbe mártatik aztán — csak kissé — kifacsartatik. Ezen nedves hideg szövettel az állat törzse oly módon burkoltatik be, hogy az mindenütt egyenlően megfeküdjék. E vászon burokra aztán gyapot szövet vagy pokrócz tétetik s ha lehet ezen két burok egy harmadik vízmentes ponyvával vagy viaszos vászonnal egész terjedelemben beburkoltatván le is kötöttik; 1 1/2 — 2 1/2 óra múlva az egész manipulatio ismétlendő.

A hatás meglepő mit a hőmérsék, az érverés és légzés alább szállása mutat.

Legyen szabad két példát felhoznunk.

1. Múlt év Augusztus 2-án egy jól táplált erős ló került gyógykezelésünk alá, melynél 80 érverés 37 légzés és + 40.7° C. hőmérsék tapasztaltatott.

Az állat említett módon kezeltetvén 36 óra múlva. 45 érverést s 18 légvételt mutatott egy perczben, hőmérséke pedig + 38.4° C.-ra — vagyis a rendesre — szált alá.

2. Ugyan csak említett év és hó 6-án délben, egy fiatal erős ló került gyógykezelés alá, melynél a tüdőlob minden tünete észlelhető volt. 68 érverés, 76 légvétel s + 41.9° C. — tehát a lehető legmagasabb — hő tapasztaltatott. A nedves beburkolás hatása alatt a tünetek gyorsan változtak, nevezetesen úgy, hogy éjjel 1 óraker 61 érverés, 32 légvétel s + 38.4° C. hőmérsék észleltetett. A javulás különben akadálytalanul haladt előre s teljes gyógyulással végződött.

E két példán kívül számos mást is idézhetnék, melyek az említett kezelés jótékony hatása mellett bizonyítáknak, s épen ezek összesen indítanak bennünket annak kimondására, hogy lobos lázas bántalmaknál a digitalis, china, salicylsav, salétrom, hányborkő érvágás stb. mellett sokra becsülendő az említett eljárás, mely fáradságos de különben olcsó és a legtöbb esetben biztosan célhoz vezető. *)

Az elmondottaknál fogva szaktársainknak szives figyelmükbe ajánljuk a nedves beburkolást az állatok min-

den lázas bántalmánál, különösen azonban a ló tüdőlobjánál s kérjük őket, hogy az elért eredményeket mindnyájunk okulására a „Veterinarius”-ban közzétenni sziveskedjenek.

Krausz Károly

Különfélék.

Értesítés a keleti marhavész állásáról mely a n. mélt. Földmívelés ipar és kereskedelemügyi m. kir. Ministeriumtól 12222. sz. a. érkezett.

Folyó hó 25-től mai napig terjedő hivatalos jelentések szerint a keleti marhavész Szeben megye Sellenberk községében uralg.

Fentkitett időtartam alatt marhavészben elhullott 43 darab.

A vész kiütésétől mai napig összes marhaveszteség 140 darab.

Horvát-Slavonország és a katonai határőrvidék területe vészmentes.

Az Osztrák tartományok közül:

Dalmatiában: a Cattaroi kerület, Golubovic, Radovic, Babuna, Sutvara, Maljesic, Prieradi, Glavati, Sisio, Bogisic, és Gosic községeiben uralg.

Az ozon befolyása állati anyagok megtartására.

Vannak a kik állítják, hogy az ozon alkalmas a húsnak és tejnek eltartására. Bizonyítja ezt a következő kísérlet: Két drb. marhahús (á 50 grmm.) külön üveg edénybe tétetett, melyek egyike közönséges körleget tartalmazott, a másik azonban erősen Ozonos volt. Mindkét üvegedény 1.5° C. hőmérsékben lett tartva; az elsőben foglalt hus mely csak köz. levegőben volt, 5 nap múlva teljesen rothadásnak indult; míg az Ozon tartalmu edénybe tett hús tökéletesen változatlan vala. Ugyanez tapasztalható a tejjel, melyet Ozon által 8 napig ellehet változatlanul tartani. N.

(Giornale d' Agric. di Bologna.)

A vadgesztenye mint eledel. Már ösmeretes dolog, hogy a vadgesztenye (Oesculus hippocastanum) némely házi állatoknál eledelképen igen jól használható, különösen pedig kérődzőknél és herélt kanoknál, ámbár hogy ize fanyar, összehúzó és keserű, mi okból előszörre megis vetik azt. De még nem eléggé ösmeretes az hogy azon gesztenyét, — használatra alkalmasabbá tételére igen jó előbb áztatni vagy megfőzni, sőt kicsiráztatni; ez utóbbi esetben mindazáltal vigyázni kell, hogy akkor adassék az, midőn a csir még alig kezd kibujni.

Igy elkészítve vagy egyszerűen megszáritva és megtörve, hasznos táplálékul szolgál a fenemlített állatoknak; kiváltképen, ha más, többé-kevésbé száritható és tápláló, vagy gazdálkodásból, kevésbé tápláló de meglágyuló eledelkkel kevertetik össze; milyenek pl. némely gyökgumó és nedves, esős években gyűjtött széna.

Nem lesz tehát újság, a mit ez irányban a „Giornale di Agricultura di Bologna” mond, hogy t. i. a vadgesztenye haszonnal adható hizlalandó szarvasmarhának is, ha azt gazdagabb tápértékű eledelkkel keverve nagyobb mennyi-

*) V. ö. Medicinisch. Jahresbericht d. Kanton Zürich. 1877.

ségben adják; de jó azt is tudni, hogy ily alkalommal mindig lehet az állatokkal dolgoztatni is. Ha meglesz ösmerve, mennyi haszon eredhet a házi állatok táplálása által a legtöbb oly terményből mely eddig veszendőbe ment, csak akkor lesz lehetséges a termelést s a tenyésztést sokkal gyümölcsözőbbé tenni.

N.

(*Il medico Veter.*)

Pályázat. A kolozs-monostori m. k. gazdasági tanintézetnél az 187^{8/9}-ik tanévre az I-ső éves tanfolyamban *nyolcz* állami alapítványi ösztöndíjas és *tizenkét* szabadhely üült meg.

I. Az állami alapítványi ösztöndíjas helyeket az alapítvány értelmében kizárólag csak Erdély vagy kapcsolt részeiben született, iskolai tanulmányaikat sikerrel végzett vagyontalan ifjak nyerhetik el. Az ösztöndíj áll: teljes élelmi ellátásból, az intézetbeni lakás, fűtés és világításból, a folyamodó által hozandó ág- és törülközőneműek mosatásából, esetleg ingyenes gyógykezelésből és a tanévek alatt tandijmentességéből.

Az ezen helyekérti bélyegmentes folyamodványokhoz melléklendő:

1. Iskolai bizonyítvány legalább 6 gymnasiumi, vagy 6 real, vagy 6 polgári iskolai osztályról. Több osztályt vagy érettségi vizsgát felmutatók előnyben leendenek.

2. Keresztelő levél a születési hely s legalább be-töltött 16 éves kor igazolására.

3. Szegénységi bizonyítvány.

4. Orvosi bizonyítvány az egészséges, ép testalkat igazolására.

5. Szülői vagy gyámi nyilatkozat, hogy a folyamodó részére a szükséges kerti kézi eszközök (kés, olló, körülbelől 4 frt érték) beszereztetnek s 5 frt biztosíték érette letéttetik. E biztosíték a tanulónak a pálya végeztével vagy egészen, vagy a rontási érték letudásával visszaadatik.

II. Az intézeti szabadhelyeket illetőleg ezen helyek élvezetében az Erdély és kapcsolt részein kívül szülöttek is részesülhetnek. A szabadhely áll havi 17 frt élelmi költség lefizetése mellett, ugyanoly ellátásból, a minőben az ösztöndíjasok részesülnek.

Az ezen helyekérti folyamodványokhoz melléklendő:

1. Iskolai bizonyítvány, mint fenneb.

2. Orvosi bizonyítvány.

3. Szülői vagy gyámi nyilatkozat, hogy a folyamodóért a fentebbi szükséglet beszerzésén s a biztosítékon kívül a 17 frt havi élelmi pénz előlegesen s a felévenkénti 10 frt tandij pontosan fog fizettetni.

Ezen ügybeni folyamodványok f. év július hó 15-éig a *m. kir. gazdasági tanintézet igazgatóságához Kolozs-Monostoron (u. p. Kolozsvár)* benyújtandók.

Ez alkalommal egyuttal tudattatik, miszerint az intézetre kül-hallgatók is felvétetnek s számukra a bejelentési határidő f. év september 30-a.

Az intézet „Értesítője“ kívánatra megküldetik. *Vörös Sándor*, igazgató.

Méhhüvelyi terhesség tehénél. Egy 4 éves tehén, mely 7 hónap előtt lett hágtva heves szülfájdalmaktól lepetett meg. A kezelő állatorvos a végbélen keresztül meg-ejtett vizsgálatnál a méhet üresnek, s másként is rendes állapotunak találta, ellenben a méhhüvely alsó falirészén egy szivós majdnem porczszerü, szabad felületén sima daganatot észlelt. Kéz-zel eszközözlt gyenge huzással- egyidejüleg jelenlévő toló fájdalmak közben — a daganatot kivette. Az alakjára nézve tojásdad dag egyes részein simának, más részein — melyek a hüvelylyel összefügtek — kis emelkedésekkel ellátottnak tapasztaltatott. A majdnem porczszerü burok felvágatván benne egy patkány nagyságu him ivaru ébrény találtatott, melynek egyes részei — kicsiny voltak mellett — teljesen kifejletteknek s bőre szőrrel bontottnak észleltetett.

A tehén méhszája teljesen zárulva lévén bizonyos hogy az ébrény a hüvelyben fejlődött.

Az ébrénynek — azon körülmény folytán, hogy nagy részét egy kutya fel falta — csak egyik hátsó végtagja vizsgáltatott meg közelebről, e végtag összes részei kicsiny voltak mellett oly kifejletteknek találtattak, a milyen a 7-ik hónap végén rendes körülmények közt lenni szokott.

K . . . y.

Yak-bastard. A Yak — bos grunniens — közép Azsia

magaslatain vad állapotban él, azonban az ott élő népnél mint szelídített házi állat is. Különösen erő kifejtő állat, de élvezhető hust is szolgáltat egyszersmind, ezen kívül hosszú szőre minden évben lenyiratik s durva nemez készítésre használtatik fel. Hosszu, a lóhoz hasonló farkszőre kiviteli cikket képez. A Yak a közönséges szarvasmahától — bos taurus — némileg csontvázában is különbözik, de már kívülről látható külömbőség maga a szörmez a mely fedi, ezenkívül a hang, a mely rőfögés szerü. (Innen: rőfögő bivaly v. ökör neve.) Zoologok a Yaknak a mi házi szarvasmarhánkhozi viszonyát illetőleg nincsenek egy nézetben. Egyesek külön nemnek tartják, mások a bivalyhoz sorolják s ismét mások a szelid szarvasmarha egy fajtájának tartják. E nézetek tisztázására kívánatosnak látszott a Yakkot szarvasmarhával pároztatni, így faj elegyet létesíteni s ezeket aztán maguk közt is pároztatni. A hallei állatkertben jelenleg 8 tehén vemhes Yak bikától, s egy utód már elletett is. Ezen bastard egy angelni szürke-piros tehén s egy fekete színű Yak bika nőivaru származéka. Feje és szőre inkább a Yakkéhoz hasonlít. A tehén 263 napig hordta, tehát rövidebb ideig mint a közép terhességi idő. A faj elegyeket annak idejében egymás között is pároztatni fogják. (*Journal für Landwirtschaft.* 1878.)

K . . . y.

A **párisi világ tárlaton** rendezett állatkiállítások megtekintésére s azt ott észlelte leirasára a nmélt. Földmiv. ipar és ker. Miniszterium *Tormay Bélát*, a m. k. állatorvosi tanintézet igazgatóját mint az állattenyésztési tanok kiváló szakemberét küldötte ki. — Azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy a főnebbi kiküldetéssel méltán megbizott tnr. a világtárlati állatkiállításokon tett tapasztalatairól lapunk részére különös közleményeket helyezett kilátásba,

mely közlemények nagy érdekű voltát (már a priori) kiemelünk alig szükséges.

Műtett mesterséges gyomorsipoly gyógyulása.

A m. k. állatorvosi tanintézet élettani osztályán ezelőtt mintegy két és fél hónappal egy nagyobb fajta eben mesterséges gyomorsipoly képeztetett, az azon át nyert gyomor - nedvvel teendő emésztési kísérletek céljából. Két hónapig viselte az eb sipolyát s bélürítési nagy nehezségen kivü尔特jesen jól érezte magát. Nem rég ez eb sipolyát Kassai és Grosz intézeti tansegéd urak műtették s az állat már a műtét napjának estéjén a bélürítési nehézségeket elvesztvén, tökéletes épségét valószínűleg rövid időn visszanyeri.

Személyi hírek. A berlini állatorvosi tanintézet igazgatójává *Dr. Roloff F.* kir. tanácsos lett kinevezve.

A müncheni közp. állatorvosi tanintézetben a boncz-tani tanári tiszttel. *Bonnet R.* orvostudor Augsburgból lón megbizva. (A boncztan eddigi tanára, ki az intézetnek igazgatója is, valószínűleg a tenyésztési és szülészeti tanszakokat vette át, mely téren szintén kiváló szaktudós. *A szerkesztő.*

Gille tnr. a belga állatorvosi tanintézetben Cureghemben, a spanyol király által a kath. Isabella rend lovagjává lón kinevezve.

Csira (hermaphrodit) juh. A m. k. állatorvosi tanintézetben egy juh lett levágva (skeletizálásra), melynek mind kül-, mind bel ivarszervei sajátságos és érdekes rendellenességet mutattak. A külivarszervekből ugyanis két emlő egy-egy bimbóval van jelen, melyek csatornával birnak, a melyeken át a tejmirigyek befecskendezése is lehetséges volt. Ezekből valamivel elébb, közvetlen a lágyék gyűrűk külső nyílása mögött páros hosszukás szervek (herék) helyeződnek, de a bőr nem képez számukra boréket; a heréktől valószínűleg ondózsínor megy a lágyék gyűrűkön keresztül a hasürbe, melyben a keresztcsont alatt összetérnek s egyesülve hosszú, elég bő szervbe mennek át — a méh —, a melybe azonban oly módon nyílnak mint a méh kürtök, úgy hogy első pillanatra az ondózsínorok összetérő részletét valószínűleg méhszarvaknak tekintenők; — a bal oldali ondóvezetékbe 1 mm.-nyi vastag kutasz bevezethető.

A méhnek meg van széles szalaga, a melyen a medence ivelt vonalán (linea arcuata) fekvő páratlan, petefészek idomú szerv látható, a melyhez azonban semmiféle csőves szerv nem vezet; a méh alatt a hüvelylyag rendszeren

helyeződik s abba az ondóvezeték (v. méhszarv.) benyílási helye alatt nyílik.

A méhszerű szerv, hosszú előrésszel — hüvelylyel bir, mely a női külivarrészek helyén, a végbél nyílás alatt rövid gáttájt hagyva nyílik; a szemérem ajkak helyett azonban borék idomú bőrképletet látni, mely 2 ctm. hosszú vak nyúlványt — a penis durványa? — ereszt. Ezen borék idomú szervből valószínűleg csikló mered ki, mely elig szűk gyűrűszerű nyílás előtt helyeződik; eme nyílás képezi a bejáratot a méh hüvelybe. *N.*

Zwickl József úr a m. k. állatorvosi tanintézetnek több csinos rajzot ajándékozott.

Kérdések, feleletek.

16. *S . . . K. úrnak.* Az ön véleménye helyes, de általában ismert s ujabban már nem igen képezi vita tárgyát. *Nägeli ** is úgy mondja, hogy: a fertőző anyagok nem lehetnek *gázok* (tehát légneműek) mert ha ilyenek volnának a körlégben csakhamar teljes hatástalanságig kellene eloszolniok, s mert a fertőző anyagok a képzelhető legesekélyebb mértékben is hatékonyok, valamely mérges anyaghoz hasonlónak sem mondhatók. A fertőző anyagok tehát csak *szerves testek* lehetnek, mert csak ez esetben gondolható hogy azok a felvett minimális mennyiségből annyira szaporodnak, hogy az emberi vagy állati testre nézve veszélyessé válnak. Az ismeretes szerves testek között pedig egyedül a *hasadó gombák* (micrococcusok bakteriumok, vibriok, spirillumok) stb. tekinthetők ilyeneknek, mert ezek birnak oly tulajdonokkal, melyekből a gyorsan beálló káros következmény megmagyarázható. *K . . . y.*

Szerkesztői üzenetek.

B . . . F. úrnak. Veszprém. Szives küldeményéről szóló levelét az illető szakosztálynak adtuk át; feleletet onnan ígérték adni s azóta alkalmasint már kezeihez érkezett.

K. L. urnak. Mezöhegyes. A küldött kimutatást köszönettel és szivesen vettük; jelen számunkba térvizonyok miatt még nem iktathattuk.

*) *Nägeli.* „Die niederen Pilze.“ 1877.

HIRDETÉS

Saját készítményű sebészi állatorvosi műszerekről, állattenyésztési és gazdasági eszközökről kia dott legujabb részletes árjegyzékemet a t. cz. állatorvos- és gazdasz-urak figyelmébe ajánlva, — ez által egyuttal rég érzett hiánynak kívánok eleget tenni.

Közlöm ez alkalommal, hogy ezen árjegyzék a „Veterinarius“ szaklap mai számához csatolva van. Ha esetleg valakinek nem érkeznek kezéhez ezen árjegyzék, kérem e tekintetben czégemhez fordulni s én készséggel fogom azt megküldeni.

Tisztelettel

Fischer Péter,

Budapesten, Hatvani-utca 16. szám.